

FSD1268

Ajatuksia moraalista 2001

Aineisto-opas



TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Ajatuksia moraalista 2001 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto [tuottaja ja jakaja], 2021.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2 (15.2.2005).

Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD1268. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Räty, Reetta (Helsingin Sanomat): Ajatuksia moraalista 2001 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 2 (2005-02-15). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD1268>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	2
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Aineistonäyte	5

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Ajatuksia moraalista 2001

Aineiston nimi englanniksi: Moral Behaviour in Everyday Life 2001

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2 (15.2.2005).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Räty, Reetta (Helsingin Sanomat. Nyt-liite)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Helsingin Sanomat. Nyt-liite (Sanoma Osakeyhtiö)

Aineisto luovutettu arkistoon

28.3.2003

Asiasanat

arvot; epärehellisyys; huijaus; laillisuus; lainkuuliaisuus; moraalit; moraali; rehellisyys; rikollisuus; valehtelu; varallisuusrikokset; varkaus; vilppi

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: Yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: Sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Aineisto on osa Helsingin Sanomien Nyt-liitteen keväällä 2001 toteuttamaa Moraalikyselyä. Tähän kyselystä tehtyyn kvalitatiiviseen aineistoon on otettu vastaukset kolmeen kyselyn lopussa olleeseen kohtaan: 1) Kerro arkipäivän tilanteita, joissa venyit oikean ja väärän rajaa, vastauksia 459. 2) Milloin yleisesti hyväksytyn oikean ja väärän rajaa voi venyttää?, vastauksia 533. 3) Onko mielessäsi muuta kyselyn aihepiiriin liittyvää?, vastauksia yhteensä 206. Vastaajat ovat vastanneet kysymyksiin omin sanoin, toisinaan hyvin lyhyesti, toisinaan pitemmästi asiaa poh-tien.

Vastaajista valtaosa on naisia ja nuoret (19-35 v.) ovat vastanneet kyselyyn innokkaimmin. Aineisto ei siis ole tilastollisesti edustava ja on myös mahdollista, että yksittäinen henkilö on vastannut kyselyyn useammin kuin kerran. Vastaajien taustatiedoista on aineistoon otettu mukaan vastaajan ikä, sukupuoli, ammatti, poliittinen kanta ja uskonnollisuus.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö

Perusjoukko/otos: Helsingin Sanomien Nyt-liitteen lukijat

Aineistonkeruun ajankohta: 8.3.2001 – 22.3.2001

Kerääjät: Rätty, Reetta (Helsingin Sanomat. Nyt-liite)

Aineiston tuottajat: Sanoma Osakeyhtiö

Aineistonkeruun tekniikka: Itsetäytettävä lomake: verkkolomake

Keruväline tai -ohje: Puolistrukturoitu lomake

Aineiston ajallinen kattavuus: 2001

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: itsestään muotoutunut näyte
Kysely on suunnattu kaikille Nyt-liitteen lukijoille, joista halukkaat ovat siihen vastanneet.
Aineiston määrä: Aineisto on saatavissa sekä html-tiedostoina että odt-tekstitiedostoina.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Erilliset aihetta koskevat lukijakirjeet ja paperilomakkeelle täytetyt lukijavastaukset puuttuvat aineistosta

Julkaisut

Gronow, Kira & Grönvall, Ursula & Harju, Hannu & Hoikkala, Teemu & Matikainen, Kati & Niemi, Päivi & Rätty, Reetta & Sadik, Sara (2001). Tilaisuus tekee varkaan. Helsingin Sanomat, Viikkoliite Nyt, numero 13/2001, sivut 12-17.

Kokko, Katri (2007). Tarkoitus pyhittää keinot? Helsingin Sanomien Nyt-liitteen lukijoiden ajatuksia oikean ja väärän rajan venyttämistä. Tampere: Tampereen yliopisto. Sosiaalipsykologian Pro gradu -tutkielma.

Leskelä, Leena (2006). Millaisilla selonteoilla ihmiset perustelevat ja oikeuttavat väärän toimintansa? Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Sosiologian pro gradu -tutkielma.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD1268>

Liittyvät aineistot

FSD1267 Parisuhdemoraali

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Aineistonäyte

FSD1268 AJATUKSIA MORAALISTA 2001

FSD1268 MORAL BEHAVIOUR IN EVERYDAY LIFE 2001

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Lomake 64 – mies, 43, pastori, RKP, tapakristitty

Oikean ja väärän rajaa voi venyttää missä vain. On kuitenkin aivan eri asia, onko se oikein. Jos tuntee venyttävänsä tuota rajaa, voi olla melko varmaa, että on liukumassa ja jo siirtynyt väärän puolelle. Oma kysymyksensä on, mikä on yleisesti hyväksyttyä ja mikä ei. Jokin asia voi olla vaikka kuinka yleisesti hyväksytty. Esimerkiksi 80% joihinkin kyselyyn vastanneista saattaa väittää, että pimeän keittöremontin teettäminen on sallittua tai että ylinopeuttaa saa aja sen ja sen verran. Sosiologisen tutkimuksen tulos ei kuitenkaan vahvista sitä, että asia moraalisesti oikein. Se vahvistaa vain jonkin mielipiteen kannatuksen. Enemmistö voi aivan hyvin olla väärässä. Ihmisellä on taipumus keksiä verukkeita väärille teoilleen. Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 68 – nainen, 19, opiskelija, kokoomus, ei vakaumusta

Valkoiset valheet ovat hyväksyttäviä, ne ovat sosiaalista voiteluainetta, joka vähentää ihmisten välistä kitkaa. Jos kaikki olisivat rehellisiä kaikkia kohtaan, eihän sitä kukaan kestäisi. Periaatteeni on, että sääntöjä voi rikkoa, jos siitä ei kukaan kärsi. Esim. ylinopeuden ajaminen täysin autiolla tiellä.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 69 – nainen, 32, opiskelija, vihreät, en kuulu kirkkoon

Kun ei aiheuta suurempaa vahinkoa kenellekään.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 71 – nainen, 38, toimihenk., sdp, tapakristitty

Silloin kun ei loukkaa ketään. Lapsiani kasvatan kyllä tosi tiukasti ymmärtämään väärän ja oikean, vaikka itse en aina oikein teekkään. Mutta en heidän seurassaan näytä huonoa esimerkkiä vaan toimin sääntöjen mukaan. Äitinä olen erinlainen, kuin yksinollessani.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 72 – nainen, 30, Aineenopettaja, Kokoomus, ei vakaumusta

Jos sillä keinoin pelastaa tai erittäin paljon edesauttaa jonkun hengen tai pelastumista. Tai edes yrittää näitä. Tai jos on erittäin uhkaava tilanne, eikä muita keinoja pakoon pääsemikseksi ole.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 74 – nainen, 40, suunnitteluinsinööri, kokoomus, tapakristitty

Silloin, kun siitä ei ole merkittävää haittaa tai vaaraa kenellekkään ja itse tietää säännöt. Säännöt pitää tuntea ennenkuin niitä voi rikkoa.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 75 – nainen, 24 v., näyttelijä, vihreitä, en kuulu kirkkoon

Jos on rahaton, jos on kyseessä iso varakas lafka vastaan pieni ja varaton yksilö. Epämiellyttäville ja vieraille, epämääräisille tahoille voi valehdella, tutuille ja ystäville ei mielellään koskaan.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

Lomake 81 – Mies, 23, Opiskelija, Vihreät, tapakristitty

Yleisesti hyväksytystä voi aina keskustella ja pyrkiä sitä muuttamaan.

Ihminen vastaa teoistaan vain itselleen ja poliisille.

Vastaajan taustatiedot, arkipäivän tilanteita, muuta

